

МЕМОРАНДУМ

Относно продължаване на реформите в областта на ефективното управление, правосъдието, борбата с корупцията и сигурността в периода март 2024 г. - декември 2024 г.

Настоящият Меморандум:

1. систематизира приоритетите и в областта на ефективното управление, правосъдието, борбата с корупцията и сигурността в периода март 2024 г. - декември 2024 г.
2. уточнява механизмите за взаимодействие и вземане на решения между страните.

Същевременно страните ще търсят по-широка обществена и парламентарна подкрепа за прилагането на тези реформи като за целта ще изготвят и внесат специална парламентарна декларация, посветена на уредените в този Меморандум приоритети.

Страните оценяват реформите, предвидени в този Меморандум, като основополагащи за реализирането на всички останали цели на правителството и мнозинството, включително на основните външнополитически приоритети за следващия 9-месечен период:

- Продължаване на европейското развитие и евроатлантическия курс на България
- Влизане на страната в Еврозоната и пълна интеграция в Шенгенското споразумение.

Реформите и приоритетите в останалите сектори ще бъдат уредени в актуализираната Управленска програма и актуализираната Законодателна програма, които ще бъдат изготвени и съгласувани между страните преди гласуването в Народното събрание на кабинет с министър председател Мария Габриел.

СТРАНИ

Страни по това споразумение са коалициите ГЕРБ/СДС, и Продължаваме промяната/Демократична България

По отношение на парламентарната дейност и общо политическите въпроси страните се представляват от лидерите на партиите и коалициите.

По отношение на изпълнителната власт/правителството, страните се представляват съответно от Мария Габриел за ГЕРБ/СДС и Николай Денков – за ПП/ДБ.

1. Цели и механизъм на ротация

1.1. Страните смятат за успешен първия етап на ротационната формула както в областта на законодателната дейност, така и за работата на правителството Денков/Габриел.

Същевременно страните се съгласяват, че е необходимо продължаване на реформите в областта на ефективното управление, правосъдието, борбата с корупцията и сигурността да бъде потвърдено като основен приоритет на управленското мнозинство.

1.2. Ключови условия. ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС декларират, че ключови условия за продължаване на споделяне на отговорността за ротационната формула във втория етап са:

- прилагане на ефективни реформи в областта на ефективното управление,
- продължаване на реформи в правосъдието,
- борба с корупцията и
- укрепване на службите и системите за сигурност.

1.3. Механизъм на действие:

Николай Денков подава оставка като министър-председател на 6 март, 2024 независимо дали дотогава е постигнато разбирателство по всички теми.

Преговорите между двете страни се осъществяват с цел да се стигне до разбирателство и избягване на избори и за формиране на кабинет, воден от Мария Габриел като министър-председател.

Ако постигането на разбирателство се окаже невъзможно, страните се договарят заедно с изборите за европейски парламент да се проведат и предсрочни парламентарни избори с цел намаляване на риска от политическа нестабилност и отклоняване от проевропейския път на България.

Страните се договарят, че без изричното съгласие и подпис на всяка страна – представлявани съответно от Николай Денков и Мария Габриел и въз основа на тяхната обща аргументирана оценка, никой министър не може да бъде сменен.

При неодобрение само на едната страна даден министър запазва ролята си в кабинета.

С цел провеждането на координирана и устойчива външна политика, която се ползва с пълноценната подкрепа на двете страни, по време на настоящата и следващи ротации външната политика на страната ще се води съвместно от Мария Габриел и Николай Денков, като двамата сменят своите позиции огледално при всяка ротация, така че след 6 март 2024, Мария Габриел заема позицията на министър-председател, а Николай Денков заема позицията на заместник министър-председател и министър на външните работи. При следващата ротация след 9 месеца Николай Денков става министър-председател, Мария Габриел заема позицията на заместник министър-председател и министър на външните работи. Ротациите продължават всеки 9 месеца до изтичане на мандата на настоящото правителство от 4 г.

Ротацията на председателя на Народното събрание се случва по едно и също време с ротацията на Министерски съвет, а ротацията на правна комисия се случва на всеки две парламентарни сесии, като страните отчитат, че ГЕРБ вече е във втората си парламентарна сесия на сегашния председател.

2. Прилагане на стандартите на чл. 91б от Конституцията към органите с регулаторни и контролни правомощия, чието попълване от НС предстои

2.1. Прилагане на чл. 91б от Конституцията. Страните си поставят за цел при издигането на номинации и провеждането на процедурите за органите по чл. 91б КРБ да следват принципите на интегритет, професионални качества и доказана независимост.

2.2 Професионализъм вместо политическа лоялност. Страните ще изберат кандидатите, които в най-голяма степен отговарят на приложимите изисквания, обществените очаквания и принципите по предходния параграф. Страните се отказват от излъчването на кандидати с ярък политически профил.

2.3 Промени в ПОДНС: Страните ще внесат изменения в ПОДНС, които ще надградят парламентарната процедура за подготовка на избора на членове на органите по чл. 91б КРБ в следните насоки:

- **възможност за граждански предложения:** да се предвиди институционализирана възможност организации с капацитет в съответната област да могат да предлагат на вниманието на народните представители потенциални кандидати, които да бъдат изслушани в Комисията за прякото участие на гражданите и взаимодействието с гражданското общество на Народното събрание, така че депутатите да могат да преценят дали формално да припознаят и внесат някоя от тези кандидатури;
- **нарочна проверка за интегритет:** да се обособи отделна проверка за интегритет (проверка за наличие на високи нравствени качества и отсъствие на корупционни индикации), предхождаща проверката за наличие на изискуемите професионални качества в ресорната комисия на НС. Проверката за интегритет ще бъде възложена на парламентарната Комисия по превенция и противодействие на корупцията като за целта ще бъдат предвидени конкретни правомощия и осигурен съответен ресурс и капацитет;
- **подходящи срокове:** сроковете за провеждане на тези процедури ще бъдат достатъчни, за да гарантират задълбоченост на всички проверки и изслушвания и реално обществено участие.

2.4 Публичен график. Страните съгласуват и обявяват предварително график на попълване на органите по чл. 91б КРБ, следвайки последователността на изтичане на мандатите им, като започват от тези, чийто мандат е изтекъл най-отдавна. Органите, в чиито устройствени закони предстоят промени преди попълването им, се обявяват и попълват отделно.

2.5 Политическа отговорност. Всяка страна издига самостоятелно кандидатури съобразно вътрешните си процедури и носи политическата отговорност за номинациите си. Всяка от страните може да припознае и издигне кандидати, представени от обществени организации, но отговорността на всяка една страна остава към така издигнатите от нея кандидати независимо дали са представени от трети страни.

2.6 Забрана за плаващи мнозинства и зачитане на равнопоставеността на страните.

Страните се ангажират да не разчитат на плаващи мнозинства и да не прибегват до договорки с други парламентарни сили за съответни техни действия и бездействия, насочени към осигуряването на избор на кандидат против обосноваването и навременно повдигнати възражения (вето) на другата страна. При спазване на принципите в параграф 2.2 за политическа неутралност, страните ще осигурят постигането на равно разпределение на броя кандидати, избирани за членове на съответния орган. Случаите, в които някоя от страните предложи да бъде избран кандидат на друга парламентарно представена партия, се отчитат за номинация на съответната страна, която прави предложението, и не водят до промяна на съотношението между страните.

2.7. Консултации между страните. След провежданията на всички проверки и изслушвания на кандидатите и при наличието на съответните доклади и преди внасянето на избора в програмата за пленарна зала, страните провеждат консултации помежду си за хармонизиране на своите оценки за кандидатите. Страните уважават възраженията си, обосновани с конкретни аргументи за противоречие с принципите по параграф 2.2 и конкретните изисквания за длъжността както и други обстоятелства, които биха накърнили независимостта на органите, подлежащи на попълване и общественото доверие в тях.

2.8. Право на вето. Всяка една от страните има право да наложи вето на така предложените кандидати от другата страна, при условие че по време на изслушванията и проверката за интегритет са открити факти и данни за действия, които биха сериозно накърнили доверието в институцията, за която даденият кандидат се е кандидатирали. Страните действат добросъвестно и подхождат с уважение към всички кандидати и опазват тяхното достойнство.

2.9 Законодателни промени. По отношение на регулатори с колективно ръководство, при които в председателя са концентрирани твърде много правомощия (както например КЗК), страните поемат ангажимент да променят съответните закони с оглед на по-голяма прозрачност на процесите и по-равномерно разпределяне на правомощията между отделните членове и запазване на принципа на равнопоставеност между страните.

3. Попълване на Комисия за противодействие на корупцията - срокове и принципи. Мерки срещу прането на пари.

3.1.КПК като водещ приоритет. Страните оценяват попълването на КПК по убедителен за обществото начин и навременното стартиране на дейността на Комисията като основен свой приоритет.

3.2. Политически неутралитет при провеждане на процедурата за подбор.

Процедурата за попълване на КПК следва реда, предвиден в ЗПК и съгласно правила, консултирани с Европейската комисия - с възможност за обществени номинации, оценка на всички кандидати от политически независима номинационна комисия и достатъчен срок за обществено обсъждане.

3.3. Изисквания към кандидатите. Страните се ангажират с издигането и избора на кандидати, които в максимална степен отговарят на обществените очаквания за решителна борба с корупцията, при доказана независимост от политически и други влияния.

3.4. Срок за откриване на процедурата. Процедурата за избор на членове на КПК следва да бъде открита най-късно преди внасяне на състава на кабинета за гласуване в НС.

3.5. Борба с прането на пари. Страните ще осигурят максимално изпълнение на мерките от Пътната карта с мерки за излизане от сивия списък. Засилване на капацитета на финансовото разузнаване.

4. Допълнителни мерки във връзка с разкритията за неправомерни зависимости в съдебната система

4.1 Страните се съгласяват, че в работата на Народното събрание ще бъде приоритизирана дейността на Временна комисия за проверка на факти и обстоятелства, свързани с дейността на групата около Мартин Божанов, като страните ще осигурят всеотъстен и задълбочен анализ на данните и разкритията относно неправомерни зависимости и организирани престъпни групи в съдебната система. Въз основа на изводите на временната комисия страните се задължават да предприемат всички възможни мерки за прекратяване на порочните практики в съдебната система и за ангажиране на отговорността на всички замесени лица и институции.

4.2. Страните ще обсъдят законодателни изменения, въвеждащи възможност за ограничено разкриване на релевантни елементи на следствена тайна при надделяващ обществен интерес и стриктни гаранции за правата на човека и интересите на правосъдието;

4.3. Страните ще анализират мерки за прекратяване на възможностите за злоупотреби със системата за оперативен отчет и служители под прикритие към МВР и Службите

4.4. Страните ще обсъдят мерки за ограничаване на злоупотребите с прилагане на СРС; ще оценят ефективността на работата на Бюрото за контрол на СРС и ще пристъпят към приоритетно попълване на състава му.

5. Продължаване на съдебната реформа

5.1 Страните оценяват продължаването на съдебната реформа и реформирането и попълването на институциите на съдебната власт на основата на приетите промени в КРБ за свой фундаментален приоритет.

5.2 Ще бъде изработен и приет нов Закон за съдебната власт в съответствие с промените в КРБ, който:

- Ще предвиди подробни гаранции за спазване изискванията за деполитизация на кандидатите в чл. 130а, ал. 3 КРБ и утвърждаване на обществения характер на парламентарната квота и избор във Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет на лица, които са политически независими и партийно неутрални (прилагане

на изисквания, аналогични на приетите в ЗПК) включително като се предвиди възможност за предложения за членове на ВСС и ВПС от страна на Висшия адвокатски съвет, юридически факултети, както и специализирани обществени организации;

- Ще уреди прозрачен процес за номинации и изслушвания на кандидатите за професионалната квота във ВСС и ВПС и ще гарантира честен и подлежащ на независимо наблюдение и проверка процес на пряк избор на принципа един магистрат - един глас;
- Ще предвиди изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет, които запазват своя статут на съдии, прокурори и следователи, да продължат да упражняват своите професионални функции;
- Ще запази и развие принципа на съдийско самоуправление и ще въведе съответни форми на професионално овластяване за прокурорите и следователите;
- Ще предвиди редовно и обективно провеждане на атестациите, които да гарантират кариерно развитие на основата на прозрачни критерии и честен процес, както и гаранции за редовно провеждане на конкурсите няколко пъти в годината и ограничаване на командироването на съдии до 1 година, съответно за прокурори и следователи - 6 месеца, без изключение;
- Ще предвиди гаранции обжалването на кадровите решения да не води до концентрация на контрол от страна на един орган на съдебната власт, включително ще бъде обсъдена възможността жалбите срещу изборите за членове на ВСС и ВПС от професионалните квоти и срещу конкурсите за съдии, прокурори и следователи да бъдат разглеждани от смесени състави на ВАС и на ВКС;
- По отношение на ИВСС ще предвиди половината членовете му да се номинират от общо събрание на ВКС и ВАС, и от прокуратурата и следствието, а Главният инспектор да е действащ съдия от определено ниво към момента на избора;
- Ще бъде уредена ефективна система от мерки за превенция на корупцията и ефективни санкции срещу поведение, което уронва престижа и независимостта на съдебната власт и стандартите за професионално поведение на съдиите, прокурорите и следователите;
- Ще предвиди нов модел на вътрешна организация на прокуратурата, който:
 - съответства на европейските стандарти и добрите международни модели,
 - гарантира съответната професионална автономия на прокурора и ограничава до минимум възможностите за нерегламентирана намеса, включително от страна на висшестоящи прокурори и административни ръководители
 - изгражда вертикална структура, която гарантира ефективността и отчетността, еднаквото прилагане на законите и държавната наказателна политика във всички структури на прокуратурата и прозрачното и

- ефективно прилагане на методическите правила за дейността в досъдебното производство на прокурори, следователи и други разследващи органи,
 - гарантира възможностите за съдебен контрол върху актовете на прокурора,
 - премахва възможностите за злоупотреби с предварителните проверки,
 - урежда статута на главния прокурор и върховната прокуратура в съответствие с измененията в КРБ;
- Ще уреди въвеждането на електронно правосъдие и гаранции за случайното разпределение на делата;
 - Ще надгради капацитета на Националния институт по правосъдието, включително като развие изследователските му функции;
 - Ще завърши прилагането на Стратегията за продължаване на съдебната реформа от 2014 г.

5.3 При избора на членове на ВСС, ВПС, ИВСС страните ще се ръководят от следните принципи:

5.3.1 Стриктно спазване на изискванията за деполитизация на кандидатите в чл. 130а, ал. 3 КРБ и утвърждаване на обществения характер на парламентарната квота;

5.3.2 Издигане и избор на кандидати за членове с доказана независимост и готовност и капацитет да работят за модернизацията на органите на съдебната власт и за издигане стандартите на правосъдието;

5.3.3 За целите на постигане на необходимото мнозинство от 2/3, страните ще оценят съвместно номинациите на други парламентарни групи и координирано ще подкрепят съответен брой кандидати, които в най-голяма степен съответстват на изискванията на конституцията и закона и принципите по параграфи 5.3.1 и 5.3.2., както и 2.1. и 2.2. по-горе.

5.4 Страните ще започнат обсъждане на други насоки за подобряване ефективността на правосъдието и достъпа до него, като:

- Съдебна карта и натовареност
- Съдебни такси
- Реформа на режима на експертизите
- Възможности за постепенно ограничаване на формализма на НПК
- Разширяване правата на пострадалите и жертвите на престъпления
- Съдебната статистика
- Електронно правосъдие
- И др.

6. Служби

6.1. След ротацията един от основните приоритети в работата на Народното събрание ще бъде реформата на специалните служби и въвеждането на механизъм за ефективното им управление от изпълнителната власт в съответствие с член 105 от Конституцията.

6.2. Реформата се осъществява на два етапа:

6.2.1. Етап 1: промяна на процедурата за назначаване на ръководителите на ДАНС и ДАТО - с решение на Народното събрание по предложение на Министерския съвет. Двете страни се съгласяват, че промените в съответните закони, уреждащи дейността на ДАНС и ДАТО трябва да стане до 1 юни 2024.

6.2.2. Етап 2 със следните стъпки:

1). Стратегическо планиране и оценка. Изработване на подробен анализ на текущата структура, дейност и ефективност в работата, изготвяне на стратегически план за реформи, който да определя целите, приоритетите и начините за постигането им.

2). Законодателна реформа. Актуализиране на законодателството, регламентиращо дейността на специалните служби, и привеждането му в съответствие с Конституцията, демократичните ценности и правата на гражданите.

3). Ефективен контрол. Упражняване на ефективен контрол чрез засилване на капацитета и правомощията на Съвета за сигурност към министър председателя, с цел да следи за законосъобразната дейност на службите и да предотвратява злоупотреби с власт.

4). Засилване на сътрудничеството, координацията и обмена на информация с други държавни органи и с международните партньори.

5). Реформа на системата за проверка и получаване на допуск до класифицирана информация с цел ограничаване на порочни и корупционни практики за натиск;

6). Комуникация и информиране на обществото, повишаване на прозрачността в дейността на службите, активно включване на обществеността в диалога за балансиране между опазване на сигурността и гражданските свободи.

7. Електронно управление като гаранция за прозрачност и ефективно управление

7.1. Страните ще осъществяват широки консултации във връзка с въвеждане на прецизна уредба на ролята на системния интегратор, ефективен и прозрачен механизъм за изграждане и поддръжка на информационни системи, централизирано закупуване на стандартни лицензи и хардуер на най-ниски цени, както и кадрово обезпечаване на администрацията за управление на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността.

7.2. Страните максимално бързо след приемането на съответния европейски регламент ще обсъдят и приемат изменения в Закона за електронната идентификация, с които Министерството на електронното управление да изгради европейски портфейл за цифрова

самоличност съгласно новия регламент, който да включва средство за електронна идентификация и възможност за използване на електронни услуги от мобилно устройство.

8. Изборен процес

8.1 В предстоящите 9 месеца страните ще проведат експертни консултации помежду си и с другите парламентарни групи с цел намиране на съгласие по устойчиво уреждане на въпросите, свързани с начина на гласуване (с машини или на хартия) и отчитане на гласовете с оглед повишаване общественото доверие в изборния процес.

8.2 Законодателни промени, които да осигурят справедливо представителство на всички парламентарни групи в състава на ЦИК

20 февруари 2024 г.

В потвърждение на горното, страните се подписаха, както следва:

За ПП-ДБ:

Христо Иванов

Атанас Атанасов

Кирил Петков

Асен Василев

За ГЕРБ-СДС:

Бойко Борисов

Мария Габриел

Николай Денков